V-dik évfolyam. 162-ik szám Kolozsvártt, csütörtök julius 20 1871

Előfizetési feltételek:

Évre . . . . . 16 frt — kr.
Félévre . . . . . 8 „ — „
Negyedévre . . . . 4 „ — „
Havonként . . . 1 „ 50 „

Megjelenik minden nap, innep utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Mnostorutcza a L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötször hasábozott sor ára 6 kr
Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
Nagyobb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadó-hivatal.

Fiók kiadó hivatalok:

Tordán: Retezár és Harmathnál.
Deésen: Krémer Sámuel.
Enyeden: Vokál János.
Szamosujvártt: Csausz testvérek.
Kolozsvártt: Stein J. és Demjén L.
M.-Vásárhelytt: Wittich Józsefnél.

A „Magyar Polgár“ előfizetési feltételei.

Egész évre . . 16 frt.
Félévre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . 4 frt — kr.
Egy hóra . . 1 frt 50 kr.

Hirdetéseket a legjutányosb áron elfogad
A M. Polgár kiadóhivatala.

KOLOZSVÁR, JULIUS 19.

Munka közben.

III.

Azon bizottságoknak, melyek az uj törvényhatósági szervezet előmunkálatainak kidolgozása végett országszerte kiküldettek, első teendőjét a törvény szavai szerint egy tervezet készitése képezte az illető „törvényhatoságnak az orsz. választó kerületekre való tekintettel, szolgabirói járásokra (szakaszokra) osztásáról.“

A törvény idéztük szavainak azon kivánalma, hogy a szolgabirói járások az orsz. választó kerületekre való tekintettel kerekittessenek ki, az erdélyrészi megyékben, melyek köztudomás szerint, minden tekintet nélkül nagyságukra és népességükre, két orsz. képviselőt választanak, igen természetesen nem maradhat egyéb irott malasztnál. Nézetünk szerint különben sem forog fenn semmi szüksége annak, hogy a szolgabirói járások kikerekitésénél a választókerületek tartassanak szem előtt. A képviselőválasztás oly ténykedés, melyet rendes körülmények közt elég hosszu időközönként (eddig három, ezután valószinüleg öt évenként egyszer) kell gyakorolni, hogy a választó polgárokra nézve egészen mindegy legyen akármelyik szolgabirói járásban élhet-e legszebb polgári jogával. A szolgabiró viszont nem vesz tevőleges törvényszerü részt a választás vezetésében, s a törvény fennebbi óhajtásszerü szavainak alkalmazásba vétele — még ha lehetséges is lett volna — legfeljebb annyit eredményez vala, hogy a szolgabiró, mint alárendeltje az alispánnak, a pártállás szerint, melyet ez, vagy olykor a szolgabiró maga elfoglal, a járásával összeeső kerület választóira olynemü pressiot gyakorol, a minőre őt bizonyára sem a törvény, sem pedig a szolgabiró hatáskörre vonatkozó megyei statutumok nem jogositják fel.

Nem a választókerületekre, hanem az egyesbirósági szakaszokra s a katonai állitójárásokra való tekintettel kell a szolgabirói járásokat is kikerekiteni, ha azt akarjuk, hogy a megye lakosait az uj szervezés részeltesse abban, a mit minden reformmütől méltán várhatni: állampolgári terheiket s kötelességeik gyakorlásának könnyitésében.

Hogy e jeleztük szempont figyelembe vétele csak részben fog megtörténhetni még ott is, hol a szolgabirói járások kikerekitésénél csak a közérdek szolgáland irányadóul; az, fájdalom, törvényhozásunk rendszertelen, kapkodó eljárásának képezi egyik káros következményét, melynek elháritása többé már a megyék legjobb akaratának is alig sikerülhet.

Még nagyobb lesz a baj oly megyékben, hol a szolgabirói járásokat nem a czélszerüség, nem a megye könnyebb administratiója, hanem egyes magánérdekek előmozditásának kivánalmai szerint kerekitik ki. Némely megyékben ugyanis a főispánnak vagy a befolyásosb személyiségeknek már meglévén szolgabiró-jelöltjeik, ezeknek számára kerekittetnek ki, a jelölt lakhelyéhez képest, a járások, még pedig oly formán, hogy az illető járás ne jőjön collisióba más jelöltnek járásával, s e beosztás által biztosittassék a kérdésben forgó egyének szolgabirósága.

Hogy az ily kikerekités aztán mennyiben felel meg a megye helyesen felfogott érdekeinek, avval e jó urak természetesen vajmi keveset törödnek. Czéljuk csak az, hogy jelöltjeik számára készitsenek járásokat, s ha ennek kivitele sikerült, akkor . . . . é finitá la commedia!

Molnár Antal.

Táviratok a külföldről.

Páris, jul 17. Le Fló tábornok Pétervárra indult, hogy az orosz udvarnál követi állomását elfoglalja.

Genf, jul 17. Bazaine franczia tábornok élete ellen itten merénylet követtetett el, a neki szánt golyó azonban szolgáját érte.

Versailles, jul 17. Az Alsó Szajna Somme és Eure megyék kiüritését a poroszok részéről azon körülmény késlelteti, hogy a németek az érczpénzben fizetendő összeget nem mérik, de számlálják, mi roppant időt vesz igénybe. — Pouyer Quertier tehát ez ügyben Manteuffelhez Compiégnebe fog kirándulni.

Az 1870 XLII. törvényczikk 91. §. értelmében alakult kolozsmegyei küldöttség III-ik szakosztályának ugyanazon §. e) pontja alapján az állandó választmány iránt szerkesztett

Javaslata.

Állandó választmány.

1. §. A megyei bizottság, a közgyülésén tárgyalandó ügyek előleges megvitatása és azokra vonatkozó vélemények megállapitása végett, egy állandó választmányt küld ki.

2. §. Az állandó választmány áll a megyei bizottság tagjai közül a közgyülésen három évre viszonylagos szavazattöbbséggel megválasztott 32 rendes és 6 póttagból.

3. §. Az állandó választmány elnöke az alispán, akadályoztatása esetében a szakosztályok (10. §.) sorrendben alkalmazandó elnökei, szavazatjogot nem gyakorló jegyzője pedig a főjegyző vagy ennek akadályoztatása esetében a jegyzői kar valamelyik kirendelt tagja.

4. §. Tisztviselők az állandó választmány tagjai nem lehetnek; azonban kötelesek az állandó választmány vagy szakosztályai (10 §.) felhivására az üléseken megjelenni s a netalán kivánt felvilágositásokat szóval, vagy ha kivántatik, irásban megadni.

5. §. A póttagok azon esetben, ha valaki a rendes tagok közül időközben elhalálozott vagy megszünt a megyei bizottság tagja lenni, azon sorrendben hivatnak be, a melyet a közgyülésen nyert szavazatok többsége tüntet fel. A kilépett vagy elhalálozott r. tag helyét azonban a legközelebbi megyei bizottsági közgyülés szabályszerü választás utján (2.§.) betölti.

6. §. Az állandó választmány kizárólag csak véleményezési jogot gyakorol, s hatáskörét és eljárását nem terjesztheti ki cselekvőleges irányban, mely az 1870: XLII. t. cz. által rendszeresitett közigazgatás folyamába, névszerint a főispán vagy egyes tisztviselők jogai és kötelességei körébe való avatkozást, s ekép a személyes felelősség meghiusitását vonhatná maga után.

7. §. Az állandó választmány tagjai kötelesek annyiszor és akkor egybegyülni, a hányszor és a mikorra az alispán, vagy helyettese által meghivatnak.

8. §. Az állandó választmány tagjai kötelesek a vett felhivásra, akadályoztatásuk esetében, azonnal jelentést tenni és kimaradásék okát igazolni. A gyülésből igazolatlanul kimaradó tag neve a legközelebbi megyei bizottsági közgyülésnek bejelentetik.

9. §. Az állandó választmány köteles a közgyülésen tárgyalás alá kerülendő, elibe juttatott minden ügyet tárgyalás alá venni s arra nézve a m. biz. közgyülés elibe terjesztendő indokolt véleményt alkotni.

10. §. Az állandó választmány, a szak-szerü munkafelosztás és gyorsabb ügyellátás érdekében, négy u. m.

a) közjogi és szervezési,
b) közigazgatási,
c) pénzügyi,
d) közgazdászati

szakosztályra oszlik fel, mely szakosztályokba tagjait saját belátása szerint osztja be.

11. §. A szakosztályok elnökeit, mint egyuttal választmányi alelnököket, az állandó választmány öszülésén titkos szavazás utján választja.

12. §. A községi és szervezési szakosztály illetőségéhez tartozik előleges véleményt állapitni meg:

a) a szabályrendeletek (statumok) alkotása vagy módositása,

b) a közigazgatási és választókerületek alakitása,

c) a kormányhoz vagy országgyüléshez intézendő feliratok szerkesztése,

d) uj tisztviselői állások rendszeresitése vagy régiek megszüntetése,

e) a törvények, a kormány és törvényhatóság hatályban levő szabályrendeleteivel ellenkező községi szabályrendeletnek megsemmisitése vagy ellenkező esetben megerősitése tárgyában,

f) általában minden, a megyének az 1870: XLII. tczikk által megadott közjogi állását érintő ügy körüli elvi jelentőségü határozat,

tárgyában,

13. §. A közigazgatási szakosztály illetőségéhez tartozik előleges véleményt alkotni:

a) a tisztán közigazgatási jellegü kormányzati ágban felmerülő nevezetesebb kérdések,

b) a tisztviselőknek — a mennyiben az 1870. XLII. tcz. 43 §. h. pontja szerint e jog a megyei bizottságot is illeti — ellenőrzése, felelősség alóli felmentése, felfüggesztése, ugy ellenök a tiszti vizsgálat elrendelése,

c) a községektől a községi törvény (1871: XVIII. tcz.) értelmében felterjesztett vagy fölebbezett ügyek másodfoku ellátása,

d) katona állitás és elszállásolás,

e) rendőri és orvosrendőri intézkedések,

f) a közigazgatási fegyenczek kezelése és élelmezése,

g) a köztörvényhatóságok közigazgatási érdekü átiratainak méltánylása,

h) a közgyülési tárgysorozat megállapitása tárgyában.

14. §. A pénzügyi szakosztály illetőségéhez tartozik előleges véleményt alkotni:

a) a megyei költségvetési előirányzat megállapitása, s a megyei pénztári zárszámadás megvizsgálása,

b) egyes adózóknak az előirányzat vagy zárszámadásra vonatkozólag beadott észrevételei alapjáni megállapodás,

c) kölcsönvétel, törzsvagyon szerzése vagy eladása,

d) tisztviselők, segéd- és kezelő személyzet, szolgák, pandurok rendszeresitett fizetésének netalán szükségelt fölemelése, uj állomások utáni fizetések rendszeresitése,

e) rovatal,

f) hasznos pénzügyi müveletek és intézetek tervezése,

g) általában a megye vagyonának kezelése, biztositása és gyarapitása

tárgyában.

15. §. A közgazdászati szakosztály illetőségéhez tartozik előleges véleményt alkotni:

a) a törvényhatósági közlekedési vonalok, közmüvek, épitkezések s a közmunka feletti intézkedés,

b) a megyei fő- és járási áthálózatnak tervszerü kiegészitése,

c) a megyei közforgalom s közvagyonosodás emelésére vezető intézkedések,

d) közhasznu gyakorlati ismeretek terjesztése,

e) a megyére vonatkozó statistikai adatok beszerzése, összeállitása s értékesitése,

f) a megye tulajdonát képező ingatlanok hasznositása, azok értékének hanyatlástól vagy épen megsemmisüléstől való megóvása iránti intézkedések,

g) átalában minden a közgazdaság fogalma alá tartozó közérdek biztositása és emelése végett hasznosnak mutatkozó intézkedés

tárgyában.

16. §. Oly ügyek, melyek körül több kérdés csoportosul, mindig a főkérdésnek megfelelő szakosztály által tárgyalandók, mely azonban a mellékkérdésekre vonatkozó nézet megállapitása előtt a többi, illető szakosztályok véleményét kikérni és lehetőségig tekintetbe venni tartozik.

17. §. Minden szakosztály indokolt véleményét a kiszabott határnapon akár szóbeli előadással, akár irásos fogalmazványban az állandó választmány elibe terjeszteni köteles.

18, §. Az állandó választmány ülései nyilvánosak, de ha zártüléssé leendő átalakulás végett egyes kérdéseknél inditvány tétetik, s azt két tag támogatja, titkos szavazás utján e felett azonnal határozat hozandó. A szakosztályok zártülésekben tanácskoznak és határoznak, üléseikről jegyzőkönyvet vivén.

19. §. Az állandó választmány üléseinek határozatképessége elnökön kivül legalább 12 tag, a szakosztályokénak elnökön kivül legalább 4 tag jelenléte szükséges.

20. §. A szakosztályok elnökei, mint az állandó választmány alelnökei, a saját elnökletük alatt tartandó osztályüléseken kivül, kötelesek a főispán felhivására a számonkérő (scontralis) szék üléseiben megjelenni; igazolatlanul kimaradónak neve a közgyülésnek bejelentendő levén.

21. §. Az állandó választmány a közgyülés előti legalább 20 nappal összegyülni, s kötelességét teljesitni, továbbá a közgyülés előtt 24 orával bejelentett inditványokat sietőleg, ugyszintén a közgyülés folyama alatt netalán hozzáintézett kérdéseket azonnal tárgyalni s véleményét a kellő időbeosztás szerint megalkotni köteles.

Az 1870-ki 42-ik t. cz. 91. §-a alapján alakult kolozsmegyei kiküldöttség 2-ik szakbizottságának a 91. §. c) pontja iránt szerkesztett

javaslata.

Létszám.

(Vége.)

Költisztviselőkről.

Szolgabiró.

54. §. A szolgabiró, mint a járásnak felelős tisztviselője, végzi a járás összes közigazgatási teendőit, és első hatóságilag határoz a fennálló törvények, szabályrendeletek és szokás által illetőségéhez utasitott ügyekben.

55. §. A szolgabiró hivatalos helyisége a közgyülés által kijelölt központ, a hol a járás hivatalos helyiségről és fogdáról gondoskodik.

56. §. Mint közigazgatási tisztviselő

a) végrehajtja a törvényt, kormány-, és törvényhatósági szabályrendeletet, itéletet és határozatot.

b) haladék nélkül teljesiti az alispán rendeletét, de ha ez ellen nehézség vagy akadály forog fenn arról 24 óra alatt az alispánnak jelentést téve utasitást kér, addig a végrehajtást függőben tartván.

Ha az alispán utasitása legkésőbb 6 nap alatt meg nem érkeznék, a rendelet végrehajtandó.

c) a katonaállitás körül eljár a véderőről szóló törvény (1868. 40. t. cz.) és ennek alapján kiadott szabály-rendeletek értelmében (1869-ik évi honvédelmi minist. utasitás stb.

d) támogatja a törvényes adóbehajtásban az illető közegeket és ellenőrzi e részben a törvény rendeleteinek szigoru megtartását (1868. 21. t. cz.)

Elemi csapások miatt eszközlendő adó elengedés érdekében az előirt szemlefelvételt foganatositja.

e) felhajtja a felhajtásra hozzáutasitott pénzbeli igényeket, dijakat, rovatalokat és pénzbeli büntetéseket s az illető helyre beszolgáltatja.

Erről az előirt (72. §.) mintázat szerint kimutatást vezet.

f) teljesiti a népnevelés körében az illetékes közegek törvényes felszólitását és hatáskörén belől is buzgalommal támogatja a népnevelés ügyét (3868. 38. t. cz.)

g) eszközli a biróságok és hatóságok kézbesitéseit és a vevényeknek maga idejében eszközlendő visszaküldéseért felelős; felügyel arra, hogy az átvevő neve és a kézbesités ideje: az évszám, hó és nap világos kitételével, valamint a kézbesitő jegyző vagy falusbiró aláirása, nemkülönben az a megerősités is, hogy a kézbesités valósággal mikor történt, az évszám, hó és nap feljegyzésével a vevényen látható legyen; irástudatlanoknál a névirón kivül még az is feljegyzendő, hogy az irat tartalma az érdeklettnek megmagyaráztatott (1868. 54. t. cz.. 162 és 2J3 §§.)

h) Kötelessége az állam-hatalom és hatóságainak tekintélyét, a törvények, az állami kötelék és ennálló állami szervezet biztonságát felügyelni, fentartani; különös gondot fordit a személy és vagyon bátorságra, melynek félelmesebb megzavarása esetében rögtön jelentést tesz az alispánnak és a helyszinén megjelenve addig is a rendelkezése alatti eszközök felhasználásával felelős a rend és nyugalom helyreállitásáért. E végre rendelkezése alatt áll a községi erő és az illető szakaszbeli m. kir. csendőrség.

i) a büntényeket és vétségeket az illetékes vizsgáló biróságnak hivatalból, a sértett fél panaszát be nem várva, feljelenti és a tetten kapott egyént letartóztatva átadja ugyanazon biróságnak valamint a gyanuval terhelteket felügyelet alá helyezi.

Oly büntetendő tényeknél, melyek nyomot hagynak magok után (gyilkosság, ölés, gyujtogatás. rablás, betöréssel párosult lopás stb.) és átalában mindazon eseteknél, melyekben a tárgyilagos tényálladék megállapitása birói szemle utján eszközlendő, vagy a mutatkozó tárgyak és jelenségek a tettes felfedezésére vezethetnek, intézkedik a bünjelvények, hulla, hely és nyomoknak mindaddig érintetlen hagyásáról, mig az illetékes vizsgáló biróság azok irántném rendelkezik.

A büntető biróság hatáskörébe eső semmiféle ügyben kihallgatásokat s vizsgálatokat nem tesz, csak is egyedül a feljelentésre és a fennebb irt előleges intézkedésre szoritkozik.

k) hivatalból örködik az érvényben álló mezei rendőrségi szabályok szigoru megtartása felett, különösen mezei termények és erdőkre nézt.

l) felügyeli vásárokon a mértékeket és italok minőségét; ellenőrzi a vásártulajdonost, hogy a „vásár-levelek“ kiállitása és kiszolgáltatásánál a fennálló szabályok szigoruan megtartassanak.

m) a járás közegészségi állását folytonos figyelemmel kiséri. Mutatkozó járvány vagy ragály esetében az alispánnak s egyidejüleg a járásbeli alorvosnak jelentést tesz; orvosi segély és rendelkezésig is intézkedik a szükséges ovatossági rendszabályokról.

n) állatok közt mutatkozó járványos vagy ragályos betegségek esetében tudósitja az alispánt és állatorvost, előlegesen intézkedik az ez iránt fennálló szabályok szerint.

o) felügyeli a községeket az 1871-iki községi törvény pontos végrehajtásában; gyakorolja az ezen törvény által reá ruházott jogokat és teljesiti a kötelességeket.

p) hatásköréhez tartozik az épités és tutajozás engedélyezése és elősegitése a fennálló szabályok korlátai között (közlek. minist. 1869 ápr. 21 rendelete. R. Tára VII. füzet 564 lap,)

p) a létező közmunka-erőt, a megyei bizottság által meghatározott módozatok szerint. minden évben községenkint számba veszi és összeirja, az erről szerkesztett kimutatást a közgyülés által kitüzött idő alatt az alispánnak beküldi. A közmunka-erő pontos kiszolgáltatásáról gondoskodik, beveszi az útváltság pénzeket és beküldi az alispánhoz; az utmunkánál közvetlen érintkezésben áll a mérnökkel s mindazon munkákban az útépitési közegeket támogatja, szükség esetében személyes jelenlétével is; végül gondoskodik a községi utakról (közs. törv. 22. §.)

r) három havonkint köteles a járást helységről helységre megvizsgálni, s a községi pénztár állásáról felvett leletet az (72. §.) előirt kimutatásba bevezetni, továbbá a folyamba levő ügyek állásáról évnegyedenként, esetleg az alispán rendeletére havonként is ennek kimutatást eléterjeszteni.

57. §. Első hatóságilag itél és határoz:

a) közigazgatásilag és rendőrileg elhatározandó ügyekben (btk. 233. §-tól kezdve egész 532. §-ig kivéve ezek közül a btk.: 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 300, 301, 302, 303, 204, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 316, 322, 325, 331, 332, 335, 336, 337, 339, 340, 341, 342, 356, 357, 358, 360, 376, 377, 378, 384, 385, 393, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 467, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 500, 501, 592, 503, 504, 505, 506, 507, 507, 508, 523 §§. melyek ha vétségek a bünf. törvényszék-, ha kihágások az egyesbiró elébe tartoznak).

b) Kereskedő és iparos s ezek segédei és szegődvényesei valamint gazda és cseléd közt felmerülő panaszok iránt 1868-ki cseléd rendtartás).

c) mezei rendőrségi ügyekben a megyei mezőrendőrségi szabályok korlátai között.

d) urbéri ügyekben és az urbéri viszonyból eredő, a volt földesur és volt urbéresek között felmerülő legeltetési és fajzási jog gyakorlatára vonatkozólag a tényleges állapot (status quo) ugyszintén a hátralékos szolgálmányok és hátralékos taxák behajtása felett; továbbá a korcsmároltatási jog gyakorlata iránt a volt urbéresek és regale tulajdonosok vagy ezen utóbbiaknál egymás közt felmerült egyenetlenségekben. (1854. Junius 21. ny. p. 86. §.)

e) az eddig közigazgatási uton kezelt korcsoma arányositások és legeltetés szabályozásából felmerült vitás kérdésekben a fennálló törvény és rendeletek szerint.

f) mindennemü épitkezésből felmerülő panasz és sérelem felett, melyek jogi kérdést magokban nem foglalnak.

g) országos és heti vásárokon, melyeknek helyein egyes biróság nem létez, gyakorolja a vásári biráskodást (1868-diki 54. t. cz. 9-dik czime II. fejezete).

h) ipar és kereskedési jog gyakorlatából felmerült panaszok, sérelmek és visszaélések felett.

58 §. Beadványi jegyzőkönyvet (43 §.) és a nem saját kiadványai kézbesitését tanusitó vevényekről a fennálló gyakorlat szerint jegyzéket vezet.

59. §. A tárgyalást a sommás szóbeli eljárás szabályai szerint vezeti és intézi el; (1868 54 t. cz. II. fejezet 114—124 §§) a kihágásokat pedig

BCU Iași / Central University Library Iași

az érvényben álló eljárás szerint (1858 mart 5-iki utasitás B. T. 34 szám alatt).

Előleges letartoztatást és 8 napon felüli nem terjedő fogsági büntetést a hivatali székhelyen levő fogdában foganatosit; az ezen időn felül terjedő szabadság büntetést az alispánhoz teendő jelentés mellett a központon véteti teljesedésbe, minek megtörténtéről nevezett uton a börtön mestertől az iratokhoz leendő melléklés végett bizonyitványt szerez be.

60 §. Megelőzött tárgyalás után kihirdetett indokolt határozatát a fél kérésére, a fenyitő ügyben sértett félnek is, irásban adja ki a hivatali pecséttel s aláirásával ellátva; az ez ellen kellő időben beadott fellebezést, folyamodást, felhivást 3 nap alatt a történt benyujtás és esetleg a folyamodások benyujtására kiszabott idő eltelte után jelentés kiséretében az alispánhoz felterjeszti, mellékelvén ehez a ira n atározatot, kézbesitési iveket és a tárgyalási tokat csatolványaival eredetiben.

A megkésett felebbezés, folyamodás, felhivás hivatalból visszautasitandó. Ily végzés ellen azonban a félnek folymodási joga van.

61 §. A hivatalos közlekedés alispánnal s más hatósággal a kir. posta utján történik, mivégre posta-könyvet (52 §.) vezet; a hol azonban ez posta hiánya miatt nem történhetik, ott a községi őrök által eszközlendő.

62 §. A hivatalosan kezén levő iratokért felelős; az irattári irományokról mutató könyvet (37 §.) készit. melybe a darabokat vezérszavak szerint, továbbá az iktatói számot és a levéltári csomag sorszámát bevezeti.

63 §. A levéltár következendő két osztály szerint rendezendő:

I. osztályba soroztatnak: a közigazgatást illető minden iratok.

II. osztályba: azok az ügyek, melyekben mint biró járt el (57 §.)

6 évi időszakonkint az irattár az iktatói s levéltári könyvvezetésekkel együtt, az utólsó évre vonatkozók kivételével, a megye levéltárába jegyzék mellett beadandó.

64 §. A szolgabiró ügykezelési teendőinek ellátására a törvényhatóságok önköltségén irnokot tart és azzal saját felelősségére szabadon rendelkezik. Ennek, azonban nevét, születés helyét és korát, tanulmányi képzettségét, netalán azelőtti közszolgálati idejét s a fizetés utalványozása végett az az alkalmazásba vétel napját az alispán-hoz bejelenti.

65 §. A szolgabiró köteles saját költségén egy pandurt tartani, kit mint felelőssége alatti hivatalos végrehajtó közeget, első sorban használhat.

Alorvosok.

66 §. Az alorvosok különösen azon járások közegészségi ügyét felügyelik, a melyekbe megvá lasztattak.

Közegészségügyi és orvos rendőri tekintetben a főorvos rendelkezése alatt állanak s ennek utasitásait teljesitik

Az alispán rendeletére vagy a szolgabiró felszólitására köteles a közegészséget érdeklő esetek, jelenségek, hullák stb. rendőri megszemlélését, mint szakértők eszközölni.

A járási kórház az alorvos közvetlen kezelése és gondozása alatt áll.

A himlőoltást az előirt időben, fennálló szabályok szerint teljesitik.

Összeállitják s a főorvoshoz beterjesztik a 20 §-ban előirt statistikai kimutatást.

(A tisztb járási közgyám hatásközréről az árvaszéki szervezet intézkedik.)

Segéd, kezelő és szolga személyzet.

Bábák.

67 §. A bába közvetlenül az illető járási alorvos felügyelete alatt áll. Teendőit saját elhivatásán kivül a fennálló szabályok jelölik ki.

Útbiztosok.

68. §. A mérnök meghallgatása után alispáni ajánlatra a főispán által kinevezett utbiztosok utasitásaikat az alispántól s illetőleg a mérnöktől veszik, kiknek feltétlen engedelmességgel tartoznak.

Utasitás részökre esetenkint és szükséghez képest adatik ki.

(Irnok és pandurról a 64 és 65 §§. intézkedik.)

Napidijjakról.

69. §. Az esetben, ha a megyei tisztviselő nem hivatalból, hanem csakis a fél kérésére magán ügyben jár el, a hivatali helyiség területén kivül töltött időre napdij és esetleg fuvar dijban részesül. Központi tisztviselőt, az alispán kivételével ez akkor is illet, ha bárminemű hivatalos küldetésben a megye székhelyén kivül vétetik hivatalos működése igénybe.

A napdij központi tisztviselőknél áll 2 frtból, a fuvar illeték mértföldenkint 1 frt 50 krból.

Kül tisztviselők csak is 2 frt napidijban részesülnek.

A segéd és kezelő személyzet napdija 1 frt; a lovaslegényé 50 kr. Kül tisztviselők, segéd, kezelő- és szolgaszemélyzetet mértföld- pénz nem illeti.

Az okiratokkal igazolt (rovatozott kimutatás ban) uti-napló a féltől esetleg a pénztárból nyert ellennyugtával is ellátandó s az alispánnak megállapitás esetleg folyósitásra bemutatandó.

Fizetésekről.

70. §.

Alispánnak havonk. részl. előre kiad. évi fiz. s lehetőleg szállás	1800 ft.
Főjegyzőnek „ „ „ „ „	1400 „
Tiszti ügyésznek „ „ „ „ „	600 „
Árvaszéki elnöknek „ „ „ „ „	1000 „
„ ülnök „ „ „ „ „	800 „
Pénztárnok „ „ „ „ „	900 „
Főorvosnak „ „ „ „ „	700 „
Mérnöknek „ „ „ „ „	800 „
és utváltsági pénzalapból uti átalányra	400 „
Levéltárnoknak „ „ „ „ „ „	600 „
Számvevőnek „ „ „ „ „ „	600 „
Közgyámnak „ „ „ „ „ „	600 „
Állatorvosnak „ „ „ „ „ „	500 „
Ellenőrnek „ „ „ „ „ „	600 „
Aljegyzőnek „ „ „ „ „ „	800 „
Erdősznek „ „ „ „ „ „	500 „
Szolgabirónak „ „ „ „ „ „	800 „
Alorvosnak „ „ „ „ „ „	400 „
Bábának „ „ „ „ „ „	40 „
Szolgabirói irnoknak „ „ „ „ „	400 „
Iktatónak „ „ „ „ „ „	600 „
Irodavezetőnek „ „ „ „ „ „	600 „
Irnoknak hav. részl. előre kiad. évi fiz.	500 „
Szolgának „ „ „ „ „ „	350 „
Lovaslegénynek „ „ „ „ „ „	300 „
és 120 frt lótartásra	
Börtönőrnek „ „ „ „ „	400 „
s lakás.	
Hajdunak „ „ „ „ „	300 „
s lakás.	

Átalányok.

71. §.

Irodai évi szükséglet	1500 frt.
Megyeház fenntartására	330 „
Rab élelmezésre	200 „
Előirányozhatlan kiadásokra	500 „

Mintázat.

72. §.

a) Az 56· § e) pontjában tett rendelkezés szerint vezetendő kimutatáshoz:

A megkereső hatóság, a fél megnevezése, itélet és határozat kelte s rövid kivonata.	Neve annak, ki ellen foganatositatott.	A behajtott összeg minősége frt	kr	Mely nap és hová beszolgáltatott.	Sorszáma vagy jegye a befizetést igazoló vevénynek vagy átiratnak.	Szolgabiró aláirása.

b) az 56. §. r) pontjához.

Község neve.	Vizsgálat ideje.	Megnevezése a pénzkészlet czimének	Összeg frt	kr	Megjegyzés	Szolgabiró aláirása.

Kolozsvártt, julius 1-én 1871.

Jegyzette:
Sebestyén Mihály.

Vidéki élet.

Alcsik, 1871. julius 12.

T. szerkesztő ur! Szives engedelméből egy nagy horderejü dolgot kivánok érd. olvasó közönsége és a közerkölcsiség, illetőleg népünk érdekében a nyilvánosság előtt fölszinre hozni.

Történt ugyanis ez évi virág sokadalma alkalmával — azaz számtalanszor történt biz az, de jelesen most — Csik-Szent-Györgyön, hogy egy gyergyói kalapos mestertől 7 selyem kalapot, mely 21 o. é. forintra becsültetett, elloptak. A lopás tényén a tolvajok rajta vesztettek, s csakhamar jó kézre kerültek; azonban a kalapok már tovább voltak adva.

A vizsgálat illetékes helyen erélyesen megkezdetett, de az elfogott tettesek mindent tagadván, daczára a világos és elégséges tanuvallomásoknak, rövid időre ugyan, no de mégis elitéltettek.

Az elitélt tolvajok — vulgo kalapos legények — bünhődési idejök alatt magokba szállván, vagy talán a büntető igazság méltóbb büntetésétől megrettenvén, bünös merényöket s tolvajlásukat önként, minden erőszak vagy külső befolyástól menten, bevallották. Ezen vallomásokból kiderült aztán az is, hogy a kalapoknak tisztességes bandát képező kézfogói s órgazdái akadtak.

Itt már érdekesebb kezdvén lenni a dolog, azt kérdhetni: hol vannak, s kik ezen jó madarak? Ott t. olvasó közönség, fájdalom ott, honnan az egész székely földet félelem és rettegésben tartó rabló banda a közel multban alakula, melynek utolsó szerencsétlen áldozatául essék a Szentkereszt bánya és Lövéte közötti malomban egy ártatlan ványalós legény. Ezt szomoruan tudja itt mindenki, tudja az egész Székelyföld, s igy nem is kellene mondanom, hogy a banda Sz.-Imrén alakult. Vajha a gyalázatos mult örök feledésbe megy vala, s az illető község, mely erkölcsileg meg vala — átalában ok nélkül — részben méltán bélyegezve, mint a tenger örökre kilökte volna méhéből az ily szörnyeket! De nem igy történt. Az apák bünét az unokák is örökölték, s a ma nyilván csak ez ügyben 10 tagból álló, kalapot és minden egyebet lopó társaság ujból itt termék meg, mint vad szülött, s ezek közül némelyek plane az előbbieknek méltó sarjai. Kiderült a mint emlitém: kik a tolvajok, s az is, hová és kihez rakták a zsákmányt, mert — mint ők a tolvajok magok széltiben beszélik — bevallák, hogy a kalapokból kettőt a husz évig börtönre itélt s szerencsére ugyanott elhalt bandafőnök nejének adtak át nem ingyen ugyan, de mégis potom áron; azonban ugy mind a kettőt, mint lopottakat, mert az órgazdák csak akkor adták azokat a tolvajoknak vissza, mikor a vizsgálat nehézkes köve már fölöttök tornyosult. Kiderült az is, hogy emlitett nőnek fia, ki jóreményü fiatal egyénnek mutatott, s ép azért a község jegyzőjének — talán igen elsietve még is — választá: hivatali titok elárulás és órgazdasági bünben részes. Ezért az anya 25, a fiu 50 ö. é. frt pénzbirság és hivatalvesztésre itéltetett.

Ezen várva várt itélet fájdalom nem érvényesülhete, mert az illetők felfolyamodására a másodbiróság előttem ismeretlen okokból, uj vizsgálatot rendelt, mi e f. hó 7-ik és 8-án megtörténvén az általunk ma kicsinyelt enyhe itélet okai világosabbak lettek, s a bün terhesebbé vált annyira, hogy az anya, főorgazda két, s a fiu vagyis a jegyző mint serdülő orgazda, három havi fogságra itéltetett. Az emlitett ifiu, de félelmes club e vizsgálatnál nőtte ki magát, azaz itt került a kalapokhoz még egy derék bunda, melyet a nő, s egy vixos csizma, melyet a fiu viseltek az állitás és eskü szerint, továbbá 3 pár csizma, tormareszelő, bocskorsiju stb. Ily alakot öltvén az illetők által elsimitani törekedett ügy: a vizsgáló bizottmány megtalálására az illetékes dullói hivatal a jegyzőt e hó 8-án hivatalától felmentette, azonban 9-én — nem tudni miért — ujból visszahelyezte, s 11-én ismét ujból is nem tudni minő impulsusból, más egyénnel helyettesitette. Mint hallani: e második itélet ellen is csoportos felfolyamodás történt, s hogy mi leend az eredmény: az a jövő titka. Anynyit azonban őszintén mondhatok, hogy a közvélemény ez ügyet feszült figyelemmel kiséri, a jók természetesen reménynyel, s a gonoszok rettegéssel s félelemmel. Közvárakozás s igazságos óhaj, hogy a bün napfényre jöjjön s méltó büntetését vegye, és az ártatlanság — ha ez ügyben csakugyan van — föl derengjen; mert ki ne sajnálna egy jó reménynyel kecsegtető ifjut erkölcsileg agyonsujtva látni, s egyszersmind ki ne irtóznék őt mint bünöst s bün utódát a község élén állani, s ténykedni szemlélni.

Láthatni tehát nagyitó üveg nélkül is, hogy Szent-Imrén ujból kikelt a mérges növény, melyet nem palástoln', hanem csirájában elfojtani, megölni szükséges, mert egy erkölcsileg elsülyedt községtől nemcsak mi, hanem mások is félhetnének. Sapienti sat. . . . Hisszük és reméljük, hogy az igen érdemes másodbiróság a részrehajthatlan erélyes vizsgálat nyomán a bünt példásan büntetendi. Annyit még mondhatok, hogy ez ügyben a tisztség erélyesen lép fel most.

Éber figyelemmel kisérvén ez ügyet: az eredményről t. szerkesztő ur engedelmével megemlékezem. **Olti.**

A „M. Polg." eredeti távirata.

Feladatott Pesten julius 19-én 9 óra 45 p. d. e.
Erkezett Kolozsv. julius 19-én 10 óra 4 p. d. e.

Az uj franczia követek Wolgowszky javaslatára megállapodtak, hogy a jelen nemzetgyülésnek erélyesen oda kell müködni, hogy a németek az országot minél előbb elhagyják, az után jöhet csak a constituante. A bukuresti kamara Strousberggel kötött szerződést elveté, az előmunkálatokat kárpótolja.

HIRHARANG.

(o) **Előpatakról** táviratilag arról tudósitanak, hogy ott az időjárás egyformán a legjobb. A családok száma 267. Az ujabb névsort is közölni fogjuk.

(o) **Szlávy József** kereskedelmiügyér elveszett! A „Nagyvárad" azt irja, hogy vasárnap elutazott Nagy-Váradról s Kolozsvárra ment — ide azonban nem érkezett meg — hol van hát? Talán csak nem nyelte el a sztánai hegyomlás, tudhatja a Sztána, hogy egy uj miniszter még nem érett meg a palaeontologiába; vagy tán elég az, hogy Szlávy is a felsőház tagja, ideig óráig tehát Mammuth volt?

(o) **Ketten Henrik** az ifju és szép tehetségű zongoraművész, ki konstantinápolyi utjában nálunk is megfordult, hazánkfia Dr. Hamorszky állitása szerint Konstantinápolyban meghalt. A hir azért késett, mert a halál a lefolyt háboru legnagyobb zaja alatt ragadta ki az élők sorából.

⁂ **A Victoria biztositó társaság** igazgatósága levelet intéz Kolozsvárról Jókaihoz a hirlapirók nyugdijintézete tárgyában választott bizottmány elnökéhez, melyben jelenti, hogy a biztositó intézet e hó 12 én tartott ülésében Galgóczy Károly vezérigazgató ur inditványára elhatározta, hogy ezen hasznos és kivánatos intézményt köréhez képest pártfogolni fogja, s e czélból — tekintve, hogy az egylet más gyakorlatában nem az életbiztositásnak s ugyanazt Pesten közvetlen kezelő vezérügynöksége van, készségét fejezte ki arra, hogy a mennyiben az alakitandó hirlapirói nyugdijintézet tervezetével és lényegével megegyeztethető lesz, pesti vezérügynöksége által annak kezelésére vállalkozni vagy legalább abban részt venni is kész. — A nagy érdekeltségről tanuskodó ajánlat a közelebbi bizottmányi ülésnek elő fog terjesztetni. (H.)

⁂ **A kolozsvári** napi lapokban leirt botrányos utczai verekedésben a főszereplő, bizonyos Molnár András, folytonosan bányászhivatalnoknak neveztetik. A bányásztisztviselők eddigelő szenytelen becsületének megóvására kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy a nevezett egyén sem nem bányász, sem nem hivatalnok, hanem csak egyszerü magánzó, diurnista, — mily egyének esetről-esetre minden hivatalnál az irodákban napi bér mellett szoktak alkalmaztatni; kivel tehát minden solidaritást visszautasitunk. Kolozsvártt, jul. 18. Egy bányásztiszt társai megbizásából. (Beküld.)

□ **Vasuti kocsik.** Miután naponként van alkalmunk az indóháznál a vasuti felszereléseket szemlélni, érdekesnek véljük olvasóinkkal közleni, minő pénzértéket képviselnek azok. Egy gőzmozdony (locomotiv) ára váltakozik 24—40 ezer frtig; egy másodosztályu személykocsi (Waggon) 4500 frt; harmadik osztályu személykocsi 3500 frt; negyedik osztályu 2325 frt; egy fedett terükocsi 2090 frt. A fennebbi árakon rendelt meg épen most a magyar kormány a zolyomi, hatvani, füzes-abonyi államvaspályák számára 20 gőzmozdonyt és 262 különböző vaggonokat.

□ **Pénzverés.** A mult 1870. èvben kiveretett Bécsben 14.773,282 frt, Körmöcz-Gyulafehérvártt pedig 8.683,022 frt értékü arany- és ezüstpénz, tehát a magyar-osztrák birodalomban összesen 23.456,304 frt. Megjegyzendő azonban, hogy a hazai pénzités, az ország saját bányáinak termeléséből került ki, mig ellenben a bécsi pénzités eredményének nagy része külföldről vásárlott aranyrudakból állott elő.

(o) **Sámi Lászlóné** édesatyja Könyves Tóth Mihály jövő vasárnap tartja beköszöntőjét a debreczeni egyházba.

(o) **Henrik** főherczeg, ki házassága miatt Austriából szàmüzetett, ifju nejével együtt Kissingenben mulat, s a fürdővendégek teljes rokonszenvével találkozik.

(o) **Az austriai havasok** f. hó 12-én friss hólepelben diszlettek. Judenburg környékén a hó a völgyeket is elérte. Ezt a nyarat mindenképen megemlegethetjük.

(o) **A perginei capucinus klastrom** guardiánját ezelőtt pár hóval éjnek idején egy ember kicsábitotta a klastromból, azután pedig rutul elverte. Rövid idővel e tett után egy ifju ember jelentkezett a törvényszéknél s a bün elkövetőjének vallotta magát. A végtárgyalásnál a jelenvolt pater guardian nem ismerte fel vádlottban a tettest, s váltig azt állitotta, hogy a tettes sokkal magasabb volt, a vádlott azonban megmaradott vallomása mellett, s $2^1/_2$ évi börtönre itéltetett. Pár nappal az elitélés után az elitélt atyja jelent meg a törvényszéknél, s azt jelentette, hogy fia ártatlan s 36 Napoleon-aranyért vállalta magára a tettet; de az a két perginei ur, a ki erre reábirta, azt állitotta, hogy csak pár hétre itéltetik el. A dolog nagy feltünést okozott.

(o) **Vallásos rajongás.** Egy török zarándok, a ki Budára Gül Baba sirjához jött, oly szigoruan vette az ajtatosságot, hogy 48 óra hosszat böjtölt és nem aludt. A gyengeség azonban ugy meglepte, hogy elájult és bizonyosan elpusztul, ha egy szomszéd nem veszi észre. Megmentőjének a zarándok egy keleti olvasót ajándékozott.

(o) **Egy marsall-bot.** A dresdai diadalünnepély alkalmára megjött a szász koronaherczeg kinevezése a német birodalom marsalljává. Az idő rövidségénél fogva a szükséges marsall-bot megszerzése zavart okozott, melyet Hettner tanár, a történelmi muzeum igazgatója aként igazitott el, hogy kiadta Sobieszky János lengyel királynak azon pálczáját, a melyet Bècsnek a törökök ostroma alatt való felmentése alkalmával használt.

(o) **A Bécsbe** jövő évre tervezett világkiállitás ügye már annyira haladott, hogy az illető bizottság az elszállásolás ügyét is tárgyalás alá vette. Tekintettel az óriási épitkezésekre, aligha lesz fennakadás e tekintetben.

(ma) **Azon felmerült panasz folytán,** hogy a katonai csapatok által elfoglalt egyes állomás helyeknek a törvényhatóságok által óhajtott változtatása eseteiben meginditott tárgyalások folytán a katonai közegek e változtatásnak leginkább azon állitólagos ok miatt szegülnek ellene, hogy az állomás azért nem változtatható, minthogy a megszállva tartott községben az élelmezés szerződésileg biztositva levén, annak a változás által meg nem tartásából a katonai javadalomra kár háromlanék: a közös hadügyminiszterium kijelenté, hogy az élelem biztositási szerződések magukban véve a hadcsapatok állomásainak változtatására a bérlet tartalma alatt sem szolgálhatnak akadálylyul, mindenik szállitási vállalkozó a változásba belenyugodni tartozván.

(ma.) **Belső-Szolnokmegye** multj hó 15-én tartott rendkivüli közgyülése által kiküldött bizottság bevégezvén munkálatait, annak megállapitása s a belügyminister eléterjesztése czéljából a megye állandó bizottmánya fólyó hó 27-ik s következő napjaira egybehivatott. — Dobokamegye állandó bizottmánya ugyane tárgyban aug. 4-én fogja közgyülését megtartani.

(ma) **A honvédelmi ministerium** értesiti a törvényhatóságokat arról, hogy a porosz királyi kormány elfogadta azon értelmezést, miszerint a magyar-osztrák birodalom kötelékéhez tartozó hadkötelesek kiadásánál és visszakisérésénél a felmerült élelmezés: és szállitási költségek — ugy a mint az a magyar osztrák és porosz kormány közt a katonai szökevények szállitási és élelmezési költségei iránt már 1860-ban megállapittatott — egyik részről se térittessenek meg.

(ma.) **A lőpor készitéssel foglalkozó,** továbbá a fegyvergyárakban alkalmazott honvédköteles munkásoknak — e két rendbeli gyártmány folytonos előállitása s a gyárüzlet szakadatlan folytathatása czéljából — az időszaki fegyvergyakorlatok alóli felmentését hozván a közös hadügyminiszter javaslatba: miután az emlitett gyárakban alkalmazott szabadságos és tartalékos katonák a gyakorlatokon való megjelenéstől szintén felmenttettek: a honvédelmi miniszterium megengedte, hogy a puskapor — és fegyvergyárakban dolgozó honvédek — a gyár felügyelőjének irásbeli bizonyitványával igazolván ottani foglalkozásuk idejét — a fegyvergyakorlatokon való megjelenés alól szintén mentesek legyenek.

(ma.) **A közös hadügyminiszterium** és törvényhatóságok azon kérelme folytán, hogy a közigazgatási hatóságoknak a katonasági élelmezési szükségletek biztositását illető tárgyalásoknál befolyás engedtessék, kifejezé azon óhajtását, hogy ezen eddig is érvényes befolyás melynek czélja: a kincstár részére előnyös ajánlatokat és biztos szállitókat szerezni, s a szerződéseket helybenhagyó katonai hatóságnak a jegyzőkönyveknek a jelenvolt közigazgatási tisztviselők aláirása által nagyobb biztositékot nyujtani, — a törvényhatóságok s ezek közegei részéről ezután is gyakoroltassék, s hogy e segedelem mindig készségesen fog fogadtatni. —

(o) **Lincoln** kormánypálczája, mely eddig dr. Smith birtokában volt, s melyről Lincoln végrendeletileg akként intézkedett, hogy dr. Smith halála után a hires Bright birtokába kerüljön, e napokban vétetett át az ángol statusférfiu által, miután dr. Smith nem rég meghalt.

T. és felelősszerkesztő K. PAPP MIKLOS.

BCU Cluj / Central University Library Cluj